

Pestprotocol Rozemarn

Augustus 2024

Inleiding

Er wordt onderscheid gemaakt tussen plagen en pesten.

Plagen zie je soms bij mensen die elkaar wel mogen. Men neemt elkaar in de maling zonder dat er een dreigende situatie ontstaat, men haalt een grap uit met en bij elkaar. Een beetje plagen kan zelfs de sfeer verhogen. Plagen en humor horen bij elkaar en plagen is meestal onschuldig.

Bij pesten is er duidelijk sprake van een slachtoffer en een dader. De dader heeft de bedoeling om het slachtoffer te beschadigen. Het gedrag van de dader is hier (zeer) bedreigend; het slachtoffer wordt beschadigd en kan zich meestal niet verweren. Pesten speelt zich bijna dagelijks af in meer of mindere mate, en wordt niet altijd opgemerkt omdat het zich vaak verstopt en buiten het zicht van anderen afspeelt. En er is meestal sprake van ongelijkheid: de onmacht van het slachtoffer tegen de almacht van de pester.

In het kader van de pedagogische opdracht moet de school actie ondernemen om het pesten tegen te gaan en liefst nog te voorkomen ook. Uiteraard is dit geen taak van de school alleen, ook de ouders spelen hierin een belangrijke rol.

Visie van de Rozemarn

Wij hebben ons als school tot doel gesteld: “Kinderen in een veilige en vertrouwde omgeving begeleiden bij de ontwikkeling van hun eigen mogelijkheden”. Goed onderwijs kun je alleen geven aan kinderen die met plezier naar school gaan. De sfeer moet dan goed zijn en de kinderen moeten zich veilig en geborgen voelen. Op scholen waar een duidelijke aanpak voor pesten is en ook daadwerkelijk nageleefd wordt, voelen de kinderen zich veilig en daardoor functioneren ze dus ook beter. Alleen al om die reden moet de school zich blijvend inzetten om pesten tegen te gaan.

Het is de taak van de school om de kinderen niet alleen kennis, maar ook vaardigheden aan te leren om uiteindelijk te kunnen functioneren als volwaardig lid van de maatschappij. Pesten verziekt de sfeer en ontwikkelt bij kinderen verkeerde sociale vaardigheden. Iedereen heeft recht op een veilige plek - waar dan ook - en pesten dient daarom nooit geaccepteerd te worden. Het handelen van de school bij pesten is geen vrijblijvende zaak. De school wil ook een duidelijke stelling innemen tegen pesten en stelt daartoe dit pestprotocol op voor de leerlingen en ouders, waarin duidelijk wordt welke actie er wordt ondernomen, maar ook een handelwijze waaraan de school en de leerkrachten zich dienen te houden.

De school beschikt daartoe over een aantal instrumenten en vaardigheden die goed van pas kunnen komen bij het tegengaan van pestgedrag. Zo kan de school door middel van lessen, gesprekken, contact met leerlingen en voorbeeldgedrag daar een bijdrage aan leveren. Er wordt vanaf schooljaar ('15-'16) gewerkt met een preventief programma KWINK. Daarnaast worden de kinderen twee keer per jaar gescreend met het programma Leerling in Beeld. Er wordt een handelingsplan opgesteld waarbij onder andere aandacht is voor pestgedrag. Minimaal een keer per jaar wordt er een pestdag of pestweek georganiseerd. Op die dag/in die week wordt er aandacht besteed aan pesten. Het liefst houden wij de landelijke pestdag aan. Ondanks dat we aandacht besteden aan de anti-pestdagen, is het natuurlijk van belang dat het tegengaan van pesten dagelijks aandacht krijgt.

Oorzaken van pestgedrag

Om adequaat op te treden tegen pesten is het van belang dat de oorzaken van pestgedrag duidelijk zijn. Het kan gaan om de volgende oorzaken:

- Een problematische thuissituatie van de pester:
Als een kind geen goede verhouding heeft met zijn ouders en de ouders te weinig interesse tonen in het kind, dan is er een kans dat het kind een pester wordt. Als agressief gedrag van het kind niet aan banden wordt gelegd, is de kans groot dat het kind uitgroeit tot een pester. Een kind dat thuis te weinig aandacht krijgt, kan dat op een gewelddadige manier elders (bijv. op school) proberen te krijgen.
- Een voortdurend ervaren van anonimiteit:
De pester voelt zich verloren binnen de groep en probeert van zichzelf een belangrijk persoon te maken door een klasgenoot naar beneden te drukken. Door de anonimiteit in de klas of op de hele school is er dan ook nog eens een gebrek aan sociale controle, met andere woorden: klasgenootjes zullen niet of nauwelijks ingrijpen.
- Bij het voelen van sociale druk (peer-pressure):
Kinderen moeten zich gedragen op een manier die niet bij ze past. Ze ervaren dat ze bepaalde dingen, die ze graag doen, moeten onderdrukken.
- Voortdurend met elkaar de competitie moeten aangaan:
Leerlingen leren hun eigenwaarde af te meten aan de mate waarin ze door hun klasgenoten geaccepteerd worden en zelfs kunnen overtreffen. Ze kunnen anderen omlaag drukken, omdat ze denken dat ze zo zelf beter naar voren komen.
- Een voortdurende strijd om macht in de klas:
Als leerlingen hun eigenwaarde afmeten aan hun plaats in de rangorde binnen de groep, veroorzaakt dit spanningen die afgereageerd kunnen worden op een zondebok.
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school:
Mogelijk heeft de leerkracht een autoritaire leiderschapsstijl; degene laat op een onprettige manier duidelijk merken dat hij/zij de baas is en maakt ook misbruik van het feit dat hij/zij dat is. Dat kan de harmonie binnen de groep verstoren en het kan spanningen opleveren. Veelal worden die spanningen afgereageerd op een zondebok, omdat je in zo'n situatie meestal niet kunt reageren tegen de machtige en autoritaire docent zelf. Om adequaat en tijdig te kunnen reageren op pestgedrag, is het van belang pestgedrag te signaleren.

Cyberpesten

Digitaal pesten of cyberpesten is een van de vormen van pesten, die de nodige uitdagingen met zich meebrengt. Kinderen voelen zich minder geremd op het internet en de stap is sneller genomen om gemene dingen tegen elkaar te zeggen. Ook omdat het internet vaak anoniem is. Via sociale media lopen discussies eerder uit de hand, doordat je van geschreven tweets of WhatsApp berichten geen mimiek of lichaamstaal kunt aflezen en niet weet of iets als serieus of als grap bedoeld is. Bij digitaal pesten heb je wel bewijsmateriaal van het pestgedrag. Het zijn vaak klasgenoten die elkaar digitaal lastigvallen. Een leerkracht kan een sleutelrol vervullen door cyberpesten bespreekbaar te maken in de klas. Door erover te praten kan er meer begrip ontstaan tussen pesters en kinderen die gepest worden. De school heeft een internetprotocol opgesteld. Hierin zijn afspraken opgenomen over het internetgebruik, want het internet heeft immers ook veel positieve kanten.

Om cyberpesten tegen te gaan is in het internetprotocol de volgende afspraak met leerlingen opgenomen: “Op school chatten wij niet. Websites waarop gechat kan worden, zoals Facebook, twitter of dergelijke sociale netwerken, bezoek ik niet.”

Het slachtoffer

Het is van belang dat de schoolmedewerkers goed signaleren wie mogelijk gepest wordt. Een slachtoffer durft er immers vaak niet voor uit te komen.

Signalen van slachtoffers die zouden kunnen wijzen op pesten:

- Vaak alleen staan tijdens de pauze.
- Tijdens de pauze bij de pleinwacht in de buurt blijven.
- Een spel is "toevallig" meestal net begonnen als hij of zij mee zou willen doen.
- Het kind speelt vaak alleen met jongere kinderen.
- Het kind wil liever niet naar buiten en blijft na school ook thuis liever binnen.
- Als het kind een voorstel doet dat normaal zou worden geaccepteerd door de klas, dan hoor je in geval van pesten vaak zuchten, piepen, kreunen en steunen van andere kinderen.
- Er wordt in de groep veel geroddeld.
- Andere kinderen hebben nare en vervelende opmerkingen over familieleden van een kind.
- Als alles aan het kind (bijvoorbeeld: kleding, haardracht, rugzak enz.) maar stom wordt gevonden.
- Andere kinderen reageren negatiever op een fout van een bepaald kind, dan dat ze zouden doen bij andere kinderen.
- Het kind wil niet meer naar school en geeft bijv. aan zich ziek te voelen.
- Het kind wil bepaalde kleren niet meer aan naar school, de club, enz..
- Het kind is snel boos en prikkelbaar.
- Het kind wordt niet meer uitgenodigd op feestjes van klasgenootjes.
- Het kind wordt vaak aangesproken met een bijnaam.
- Andere kinderen maken zogenaamd leuke opmerkingen over dat kind.
- Er worden stiekem briefjes doorgegeven met daarop teksten over dat kind.
- Het kind krijgt constant de schuld van de andere kinderen.
- Het kind wordt na school vaak opgewacht en gevolgd.
- Er worden vaak spullen afgepakt van dat kind.

Deze signalen staan in een willekeurige volgorde en de lijst is natuurlijk verder uit te breiden.

Pestprotocol voor de leerlingen

De Rozemarn accepteert pestgedrag absoluut niet. Als een van de medewerkers ziet dat er iemand gepest wordt, zal dat aangepakt worden.

Daarom houden wij ons allemaal aan een aantal regels.

- Ik doe niets bij een ander wat ikzelf ook niet prettig vind.
- Ik zeg alleen aardige dingen tegen andere kinderen.
- Ik laat andere kinderen meespelen.
- Ik luister goed naar andere kinderen.
- Anders zijn is leuk, ieder mag zichzelf zijn.
- Ik probeer een ruzie uit te praten.
- Ik kom niet ongevraagd aan spullen van iemand anders.
- Ik doe een ander geen pijn.
- Ik help andere kinderen.
- Als ik er zelf niet uitkom, dan ga ik naar de juf of de meester.

Om duidelijk naar buiten toe uit te dragen wat het standpunt is van de school inzake pesten, dient het volgende pestprotocol (zie volgende bladzijde) aan alle ouders ter beschikking worden gesteld.

Handelswijze voor de school

Om het pestgedrag op school tegen te gaan, verplicht de school zich tot het volgende:

- Het pestprotocol wordt opgenomen in de schoolgids en de website.
- De leerkrachten informeren zich over pestgedrag en nemen minimaal kennis van literatuur hierover.
- In iedere groep worden regels opgesteld door de leerlingen ten aanzien van de gewenste omgang met elkaar. De leerlingen gaan akkoord met deze regels en kunnen hierop aangesproken worden.
- Regelmatig refereert de leerkracht aan de omgangsregels. Dit hoeft niet alleen te zijn naar aanleiding van een concreet voorval, maar dit dient een onderdeel te zijn van het onderwijsaanbod.
- Aan de leerlingen wordt duidelijk gemaakt, dat als zij geconfronteerd worden met gedrag dat niet conform de gemaakte afspraken is en zij dat als (zeer) onaangenaam ervaren, zij dit kunnen melden aan de groepsleerkracht of aan de vertrouwenspersoon. Er moet hen duidelijk gemaakt worden dat dit geen geval van klikken is. Ook leerlingen die getuige zijn van dergelijk gedrag moeten dit (kunnen/durven) melden.

Bij sprake van pestgedrag:

Als er sprake is van pestgedrag dat meer dan eens voorkomt, dient de leerkracht minimaal het volgende te doen:

- Verslaglegging van het pestgedrag in Parnassys.
- Verslaglegging van de aanpak en de gemaakte afspraken met het kind/de kinderen.
- Actief toezien en handelen.
- Bij ernstig of steeds terugkerend pestgedrag moet de leerkracht de schoolleiding en de interne begeleiding informeren.
- Bij pestgedrag dient de leerkracht de ouders van de pester en het slachtoffer hierover te informeren. Er wordt dan bekeken of er vanuit de thuissituatie in combinatie met de school de juiste steun aan beide leerlingen aangeboden kan worden.
- Wanneer na herhaaldelijk waarschuwen en de ouders geïnformeerd zijn een kind toch blijft doorgaan met pesten, kunnen sancties als schorsing en uiteindelijke verwijdering van de school toegepast worden.
- Uitvoering van deze handelwijze ligt bij de leerkracht; de verantwoordelijkheid ligt bij de schoolleiding.
- Regelmatig wordt de MR geïnformeerd over het anti-pestbeleid en de resultaten. Indien nodig kan de MR de school c.q. de directie hierin adviseren.

Begeleiding van het slachtoffer:

- Medeleven tonen, luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest.
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten.
- Laat het gepeste kind inzien waarom een ander kind pest.
- Ga na welke oplossing het kind zelf wil.
- Benadruk de sterke kanten van het kind.
- Praat met de ouders van het kind en met de ouders van de pester(s).

Begeleiding van de pester:

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten (bijvoorbeeld: baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen).
- Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor het slachtoffer.
- Laat de excuses aanbieden.
- Laat inzien welke sterke en leuke kanten het slachtoffer heeft.
- Pesten is in en om school verboden, dus wij houden ons aan de regel: straffen als een kind pest en belonen als een kind zich aan de regels houdt.
- Leer het kind om niet meteen kwaad te reageren; leer het zich te beheersen, de eerst nadenkenhouding of een andere vorm van juist gedrag.
- Probeer bij het contact met de ouders elkaar duidelijk te informeren en overleg over de te nemen stappen. Probeer de oorzaak van het pestgedrag boven tafel te krijgen. Oorzaken zouden kunnen zijn: problematische thuissituatie, vaak buitengesloten voelen, vaak in een niet passende rol gedrukt worden, voortduren de competitie aan moeten gaan of een voortdurende strijd om de macht in de klas of in de buurt.
- Zoek samen met kind en ouders naar een sport of club waar het kind kan ervaren dat het contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
- Schakel desnoods speciale hulp in: sociale vaardigheidstraining, jeugdgezondheidszorg, huisarts, GGD, enzovoort.

Omdat ook de ouders een belangrijke rol vervullen bij deze problematiek, volgen hier een aantal adviezen voor ouders van pesters, ouders van slachtoffers en alle ouders in het algemeen.

Adviezen aan ouders van pesters:

- Neem het probleem serieus.
- Ga na of uw kind goed in zijn vel zit.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt de kans om pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak van het pesten te komen.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen met dit gedrag aandoet.
- Corrigeer ongewenst gedrag en stimuleer gewenst gedrag.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Maak uw kind duidelijk dat u ook het gedrag niet accepteert.
- Geef als ouder zelf het goede voorbeeld.
- Een goede sociale vaardigheidstraining kan uw kind helpen.

Adviezen aan ouders van slachtoffers:

- Maak voor uw kind een duidelijk onderscheid tussen plagen en pesten.
- Blijf in gesprek met uw kind, hoe moeizaam dat ook zal zijn.
- Vraag aan uw kind wie er gepest heeft en wanneer dat gebeurde.
- Vraag aan uw kind wat hij/zij heeft gedaan om het probleem aan te pakken.
- Geef alleen tips die het kind kan uitvoeren en ook mag uitvoeren.
- Laat het kind een dagboek/logboek bijhouden.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeer dan contact op te nemen met de ouders van de pester om het probleem bespreekbaar te maken of met de school. Neem daarbij als uitgangspunt dat ieder kind op straat veilig moet kunnen zijn.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Probeer het zelfvertrouwen van uw kind te herstellen en mogelijk te vergroten door het geven van schouderklopjes en door uw kind te stimuleren dingen te doen waar het goed in is. Hierbij past ook stimuleren om een sport te beoefenen.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.
- Als u van uw kind er met niemand over mag praten, steun dan uw kind en geef het achtergrondinformatie en maak duidelijk dat de school het voorzichtig zal aanpakken.
- Als uw kind op de sportclub wordt gepest, vraag dan de leiding om aandacht te besteden aan pesten en met de kinderen te bespreken dat ieder kind zich op de club veilig moet voelen.
- Overweeg eventueel een sociale vaardigheidstraining (assertiviteitstraining).

Adviezen aan alle ouders:

- Neem het probleem serieus; ook uw kind kan gepest worden.
- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Praat met uw kind over school, de relaties binnen de groep, wat leerkrachten doen, hoe zij corrigeren. Vraag ook wie er af en toe in de groep wordt gepest.
- Geef uw kind af en toe informatie over pesten: wie, wat en waarom.
- Corrigeer uw kind als het voortdurend het andere kinderen buitensluit.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Ondanks alle goede bedoelingen kan het toch voorkomen dat er op school gepest wordt; zelfs dat slachtoffers of ouders vinden dat de school niet juist heeft gehandeld. In dat geval moet de weg naar een vertrouwenspersoon en de klachtencommissie bekend zijn en voor iedereen openstaan.

De vertrouwenspersoon dient een aanspreekpunt te zijn voor ieder die machtsmisbruik of geweld op school ondervindt. De vertrouwenspersoon neemt het op voor het slachtoffer en zal proberen tot oplossingen te komen.

De klachtencommissie is het aangewezen orgaan waar men terecht kan voor een formele klacht tegen de school. Zie hierover ook de regeling schoolvertrouwenspersoon en de klachtenregeling die beide al op school aanwezig zijn.